

ГРОМАДСЬКА РАДА
при Міністерстві фінансів України

04071, м. Київ, вул. Межигірська 11,
тел. (044) 201-56-30, e-mail: hromrada@minfin.gov.ua

Вих. №ГР012 від 30.07.2024

Прем'єр-міністру України
Денису ШМИГАЛЮ

Міністру фінансів України
Сергію МАРЧЕНКУ

Голові Верховної Ради України
Руслану СТЕФАНЧУКУ

Голові Комітету Верховної Ради України з питань
фінансів, податкової та митної політики
Данилу ГЕТМАНЦЕВУ

Голові Комітету Верховної Ради України
з питань економічного розвитку
Дмитру НАТАЛУСІ

Голові Фракції ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ
"СЛУГА НАРОДУ"
Давиду АРАХАМІЇ

Голові Фракції ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ
Всеукраїнське об'єднання "БАТЬКІВЩИНА"
Юлії ТИМОШЕНКО

Голові Фракції ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ
"ЄВРОПЕЙСЬКА СОЛІДАРНІСТЬ"
Артуру ГЕРАСИМОВУ

Голові Фракції ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "ГОЛОС"
Олександрі УСТІНОВІЙ

Голові Групи "Партія "За майбутнє"
Тарасу БАТЕНКО

РІШЕННЯ

Громадської ради при Міністерстві фінансів України
щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та
інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану»
№11416 від 18.07.2024

Громадською Радою при Міністерстві фінансів України 25го липня поточного року проведено позачергове термінове засідання щодо розгляду та обговорення проєкту Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану (реєстр. № 11416 від 18.07.2024 р.).

За одностайним рішенням членів Громадської Ради ми звертаємось щодо необхідності відхилення законопроекту як такого, що матиме вкрай негативні наслідки для бізнесу України та економіки в цілому у період дії воєнного стану, та попри задекларовану авторами законопроекту мету поповнення державного бюджету призведе до ще більшого скорочення ділової активності бізнесу, зниження купівельної спроможності громадян, погіршення економічної ситуації в країні в умовах триваючої війни.

Зміни до податкового законодавства, які передбачають збільшення податкового навантаження, не враховують вкрай важку ситуацію, в якій вже сьогодні працює бізнес: нестачу працівників внаслідок збільшення трудової міграції за кордон та мобілізації працездатного населення, збільшення фіскального тиску на бізнес в ході адміністрування податків і зборів, падіння ділової активності, зростання інфляції, суттєвого зростання вартості енергоносіїв, ускладнення та відповідне подорожчання логістики, загальне скорочення кількості підприємств, у тому числі за рахунок релокації бізнесу за кордон.

Впровадження законопроекту призведе до негативних наслідків для економіки, оскільки питання додаткового фінансування бюджету пропонується вирішувати не за рахунок зростання ВВП та активізації ділової активності, а за рахунок збільшення податкового навантаження на бізнес та населення без аналізу впливу відповідних законодавчих ініціатив на економічний розвиток.

Членами Громадської Ради звернуто увагу на наступні негативні наслідки від впровадження змін, запропонованих Проектом:

1. Вплив на реальний ВВП:

Очікування Уряду щодо зростання української економіки погіршилися: прогнозоване зростання ВВП на 2024 рік знизилося з 4,6% до 3,5%. Прогноз на 2025 рік також скориговано вниз – з 6,8% до 2,7%. При цьому і Міжнародний валютний фонд (МВФ) знизив свої прогнози щодо зростання економіки України на 2024 та 2025 роки, очікуючи зростання ВВП у 2024 році на рівні 2,5-3,5%, а в 2025 році – до 5%.

Згортання економіки, спровоковане прийняттям Проекту, ще більше погіршить показники ВВП.

2. Очікування бізнесу та населення:

Відповідно до опитування НБУ, настрої українських підприємців зараз найгірші з початку року. Індекс очікувань ділової активності у червні знизився до 43,6 балів (раніше 48). Проблеми все ті ж – війна, обстріли рф інфраструктури, дефіцит електроенергії та кадрів.

Запропоновані ініціативи Уряду ще більш негативно вплинуть на настрої та очікування бізнесу.

3. Закриття бізнесів:

За результатами аналізу YouControl.Market, за перше півріччя 2024 року закрито понад 90 000 ФОПів, з яких 12 000 – в Києві. Проти минулого періоду, кількість закритих ФОПів зросла на 54%.

З прийняттям Проекту очікується наступний виток закриття суб'єктів господарювання.

4. Зростання цін та інфляції:

За даними Держстату, навіть без врахування запропонованих Урядом ініціатив, найближчі три місяці бізнес у промисловому сегменті очікує в Україні зростання відпускних цін на продукцію, а також зменшення кількості працівників на підприємствах. За оцінкою промисловців, зростання відпускних цін очікує кожне третє підприємство. Зменшення кількості працівників прогнозує значна кількість промисловців.

5. Трудова міграція та виведення капіталів за кордон:

За даними спільного звіту про пріоритети економічної політики, підготовленому Мінекономіки та Мінфіном, через військові дії та скорочення населення робоча сила в Україні зменшилася на 2,1 млн людей, або приблизно на 12%, – до 15,2 млн.

6. Збільшення фіскального тиску на бізнес:

Проект пропонує збільшувати податкові надходження не за рахунок економічного зростання, а за рахунок збільшення адміністративного тиску на бізнес. Так, Проектом передбачається ще більше розширення повноважень та прав контролюючих органів, зокрема, шляхом надання дозволу на арешт майна платника податків у разі відмови посадовим особам контролюючого органу бути присутніми при проведенні інвентаризації.

Водночас, бізнес вже зараз працює в умовах дисбалансу між правами та обов'язками контролюючих та правоохоронних органів та платників податків.

За даними Опендатабот, 2023 рік став рекордним за кількістю відкритих кримінальних проваджень проти бізнесу — 43 138 справ. Це найбільший показник з 2012 року.

Продовжується також негативна практика з блокуванням податкових накладних та віднесенням платників до ризикових, збільшується тиск на бізнес за наслідками податкових перевірок.

7. Порушення принципу податкового законодавства – стабільності:

Проектом, всупереч принципу податкового законодавства – стабільності, який передбачає внесення змін до будь-яких елементів податків та зборів не пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, запроваджуються новий податок, нові ставки податків та новий об'єкт та база оподаткування.

8. Запровадження нового податку – податку з обороту, який матиме кумулятивний ефект:

Проект передбачає встановлення обов'язку сплати військового збору у розмірі 1 % доходу від будь-якої діяльності для юридичних осіб - платників податку на прибуток

підприємств та платників єдиного податку третьої та четвертої групи, а також для фізичних осіб – платників єдиного податку третьої групи.

По суті існуючий податок – військовий збір пропонується додатково застосувати до нового об'єкта та нової бази оподаткування – доходу, що перетворює військовий збір в цій частині до податку з обороту – абсолютно нового виду податку, який вимагатиме кардинально іншого адміністрування, нових форм звітності, змін до програмного забезпечення, додаткових кадрів органів ДПС для такого адміністрування.

Запровадження цього податку матиме кумулятивний ефект, оскільки буде стягуватися на кожній ланці, на кожному переділі руху товарів та послуг по всьому ланцюгу постачань, збільшуючи в рази податкове навантаження на останній ланці постачання товарів та послуг.

Це призведе до збільшення собівартості продукції та послуг, до зростання цін на промислові товари та послуги, а також на товари/послуги для населення, зменшуючи купівельну спроможність останніх, а також конкурентоздатність українських товарів та послуг.

9. Подвійне оподаткування доходів:

Запровадження військового збору передбачається з доходів, які включатимуть, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) інші види доходів: інші операційні доходи, доходи від участі в капіталі, фінансові доходи, інші доходи, зокрема позитивні курсові різниці, фінансові доходи від дисконтування боргових зобов'язань, доходи від списання кредиторської заборгованості, доходи від купівлі-продажу іноземної валюти, доходи від інвестицій в асоційовані, дочірні підприємства тощо.

Також, запровадження збору в розмірі 1% з доходів матиме різний ефект для різних категорій платників податку. Для платників податку на прибуток цей новий податок зменшить базу оподаткування податком на прибуток, що вплине на загальну ситуацію зі збором в бюджет податку на прибуток.

У зроблених Міністерством фінансів України розрахунках відсутній вплив ініційованих змін на сплату та нарахування податку на прибуток, який тільки за рахунок збільшення витрат на військовий збір в розмірі 1% з доходів буде зменшуватися мінімум на 25 млрд. грн. в рік (за базу були взяті дані окремих показників декларування податку на прибуток по галузям за I квартал 2024 рік). Враховуючи це, загальний ефект від впровадження цього податку без врахування інших факторів буде складати не 145,7 млрд. грн., а як мінімум, на 33 млрд. грн. нижче.

Для інших категорій платників військового збору новий податок стане додатковим податковим навантаженням без зменшення навантаження по інших податках. Зокрема, для платників єдиного податку 1% від доходу призведе до подвійного оподаткування доходів: з одного боку – єдиним податком 3%(5%), з другого боку – військовим збором, що є подвійним оподаткуванням одного і того ж самого об'єкта та бази оподаткування.

Для сільгосптоваровиробників – юридичних осіб, платників єдиного податку 4 групи додаткове навантаження до існуючого мінімального податкового навантаження, є економічно необґрунтованим та таким, що ставить під загрозу продовольчу безпеку України.

Все це вимагає перегляду вектору існуючої податкової політики не в бік збільшення податків та погіршення їх адміністрування, а в бік створення умов для партнерських відносин між державою та бізнесом, збільшення довіри населення та бізнесу до влади.

10. Встановлення мінімальної бази оподаткування податком на доходи фізичних осіб:

Проектом передбачається надати право органам місцевого самоврядування своїм рішенням встановлювати мінімальну базу оподаткування податком на доходи фізичних осіб для заробітної плати, але не менше розміру мінімальної заробітної плати.

Така законодавча пропозиція суперечить базовим принципам та положенням податкового законодавства України та Конституції України. Так, відповідно до ст. 143 Конституції України територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування встановлюють місцеві податки і збори відповідно до закону. Податок на доходи фізичних осіб відповідно до ст. 9 Податкового кодексу України (далі - ПКУ) віднесено до загальнодержавних податків. Статтею 7 ПКУ встановлені елементи податку, до яких відноситься і база оподаткування, зокрема для податку на доходи фізичних осіб це оподатковуваний дохід (місячний або річний). При цьому, п. 7.3 ПКУ встановлено, що елементи податку, визначені в пункті 7.1 ПКУ, до яких відноситься і база оподаткування, визначаються виключно Податковим кодексом України. Крім того, до базових принципів податкового законодавства віднесено принцип єдиного підходу до встановлення податків та зборів - визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку.

Слід зазначити, що таке регулювання не буде застосовуватись до установ, закладів та організацій, що фінансуються з державного бюджету, комунальних підприємств, а також підприємств та організацій всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, зокрема товариств УТОГ та УТОС, в яких кількість осіб з інвалідністю становить не менш як 50 відсотків загальної чисельності працюючих, і за умови, що фонд оплати праці таких осіб з інвалідністю становить не менш як 25 відсотків суми витрат на оплату праці, але буде застосовуватися до установ та закладів, що фінансуються за рахунок місцевих бюджетів, наприклад муніципальні школи і заклади охорони здоров'я.

Така законодавча пропозиція суперечить базовим принципам оподаткування, а саме, - принципу рівності усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації, що передбачає забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу.

Враховуючи вищевикладене, Громадська Рада при Міністерстві фінансів України вирішила зауважити на необхідності відхилення Верховною Радою України проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану» №11416 від 18.07.2024.

В подальшому вкрай важливим є внесення законодавчих ініціатив Уряду, Верховної Ради України із врахуванням:

1. Необхідності проведення громадських обговорень законопроекту із залученням широких кіл бізнеса, бізнес-асоціацій, представників Ради бізнес-омбудсмена, аналітичних центрів.

2. Запровадження нових податків, бази та об'єктів оподаткування може бути прийнято з врахуванням основних засад податкового законодавства України, принципу стабільності (п.п. 4.1.9. ПКУ) щодо заборони на внесення змін до будь-яких елементів податків та зборів пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Щодо необхідності проведення ретельних економічних розрахунків щодо впливу кумулятивного ефекту впроваджуваного воєнного збору з доходів від підприємницької діяльності (фактично – податку з обороту) на зростання споживчих цін, купівельну спроможність громадян, інфляційні процеси та економіку в цілому.
3. Необхідності враховувати конкурентноспроможність української стратегічної продукції (с/г, метал, тощо) на зовнішніх ринках, збільшення собівартості в умовах і без того об'єктивної логістичної проблематики України в умовах воєнного стану та суттєвого зростання вартості енергоносіїв.
4. Необхідності врахування впливу законодавчих ініціатив на міграцію капіталів та трудових ресурсів за кордон.
5. Необхідності накопичення ресурсів, необхідних для фінансування ЗСУ, не за рахунок збільшення податків, а за рахунок збільшення ВВП, та відповідного створення сприятливих умов та покращення бізнес-клімату в країні.

З повагою,

Голова

Олег ПЛАТОНОВ

Секретар

Дмитро ОЛЕКСІЄНКО